Úradný vestník
Európskej únie

SK
Séria C

C/2026/3938

1.9.2026

ODPORÚČANIE RADY

z 10. júla 2026,

k hospodárskej, sociálnej, štrukturálnej a rozpočtovej politike a politike zamestnanosti Slovenska

(C/2026/3938)

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 121 ods. 2 a článok 148 ods. 4,

so zreteľom na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1263 z 29. apríla 2024 o účinnej koordinácii hospodárskych politík a mnohostrannom rozpočtovom dohľade a o zrušení nariadenia Rady (ES) č. 1466/97 ([1]), a najmä na jeho článok 3 ods. 3,

so zreteľom na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1176/2011 zo 16. novembra 2011 o prevencii a náprave makroekonomických nerovnováh ([2]), a najmä na jeho článok 6 ods. 1,

so zreteľom na odporúčanie Európskej komisie,

so zreteľom na uznesenia Európskeho parlamentu,

so zreteľom na závery Európskej rady,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre zamestnanosť,

so zreteľom na stanovisko Hospodárskeho a finančného výboru,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre sociálnu ochranu,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre hospodársku politiku,

keďže:

(1) V nariadení (EÚ) 2024/1263 sa stanovujú ciele rámca správy hospodárskych záležitostí, ktorými je podporovať zdravé a udržateľné verejné financie, udržateľný a inkluzívny rast a odolnosť prostredníctvom reforiem a investícií, ako aj zabrániť nadmerným deficitom verejných financií. V uvedenom nariadení sa stanovuje, že Rada a Komisia vykonávajú mnohostranný dohľad v kontexte európskeho semestra v súlade s cieľmi a požiadavkami stanovenými v Zmluve o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ). Európsky semester zahŕňa predovšetkým formulovanie odporúčaní pre jednotlivé krajiny a dohľad nad ich vykonávaním.

([1]) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1263 z 29. apríla 2024 o účinnej koordinácii hospodárskych politík a mnohostrannom rozpočtovom dohľade a o zrušení nariadenia Rady (ES) č. 1466/97 (Ú. v. EÚ L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj).

([2]) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1176/2011 zo 16. novembra 2011 o prevencii a náprave makroekonomických nerovnováh (Ú. v. EÚ L 306, 23.11.2011, s. 25, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/1176/oj).

(2) Komisia 25. novembra 2025 prijala stanovisko k návrhu rozpočtového plánu Slovenska na rok 2026. Komisia v ten istý deň prijala na základe nariadenia (EÚ) č. 1176/2011 správu o mechanizme varovania na rok 2026, v ktorej určila Slovensko za jeden z členských štátov, vo vzťahu ku ktorým bude potrebné vykonať hĺbkové preskúmanie. Komisia prijala aj odporúčanie na odporúčanie Rady týkajúce sa hospodárskej politiky eurozóny, odporúčanie na odporúčanie Rady týkajúce sa ľudského kapitálu v Európskej únii a návrh spoločnej správy o zamestnanosti na rok 2026, v ktorej sa analyzuje vykonávanie usmernení pre politiky zamestnanosti a zásad Európskeho piliera sociálnych práv. Rada 21. apríla 2026 prijala odporúčanie týkajúce sa hospodárskej politiky eurozóny ([3]) a 9. marca 2026 spoločnú správu o zamestnanosti a odporúčanie týkajúce sa ľudského kapitálu.

(3) Komisia uverejnila 29. januára 2025 Kompas konkurencieschopnosti, čo je strategický rámec, ktorého cieľom je posilniť globálnu konkurencieschopnosť Únie v nasledujúcich piatich rokoch. Sú v ňom identifikované tri transformačné požiadavky, a to inovácia, dekarbonizácia a konkurencieschopnosť a bezpečnosť, ktoré sú kritickými piliermi udržateľného hospodárskeho rastu. Kompas konkurencieschopnosti od svojho uverejnenia poskytuje podklady pre prácu v rámci európskeho semestra, čím sa zabezpečuje, aby hospodárske politiky členských štátov boli konzistentné so strategickými cieľmi EÚ, a vytvára sa jednotný prístup k správe hospodárskych záležitostí, ktorý podporuje udržateľný rast, inováciu a odolnosť v celej Únii.

(4) Európsky semester pre koordináciu hospodárskych politík sa v roku 2026 naďalej vyvíja súbežne so záverečnou fázou vykonávania Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti (RRF) ([4]). Pre plnenie politických priorít v rámci európskeho semestra mali zásadný význam plány obnovy a odolnosti spolu s financovaním v rámci politiky súdržnosti, keďže tieto plány boli potrebné na účinné riešenie všetkých výziev identifikovaných v príslušných odporúčaniach pre jednotlivé krajiny vydaných v nedávnych cykloch, resp. ich významnej podskupiny, pričom odporúčania pre jednotlivé krajiny sa museli zohľadňovať v programoch financovaných z európskej politiky súdržnosti. S blížiacim sa koncom trvania Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti je nevyhnutné naďalej zachovať a rozvíjať reformy a investície podporované a vykonávané v rámci tohto mechanizmu, a to najmä tie, ktoré prispievajú k riešeniu výziev identifikovaných v odporúčaniach pre jednotlivé krajiny.

(5) Komisia 3. júna 2026 uverejnila správu o krajine týkajúcu sa Slovenska na rok 2026. Posudzoval sa v nej pokrok, ktorý Slovensko dosiahlo pri plnení svojich odporúčaní z roku 2025, a hodnotilo sa v nej vykonávanie plánu obnovy a odolnosti Slovenska. Na základe uvedenej analýzy sa v tejto správe identifikovali najnaliehavejšie výzvy, ktorým Slovensko čelí. Okrem toho sa v nej posudzoval pokrok Slovenska pri vykonávaní Európskeho piliera sociálnych práv a pri dosahovaní hlavných cieľových hodnôt Únie v oblasti zamestnanosti, zručností a znižovania chudoby a sociálneho vylúčenia, ako aj pokrok pri dosahovaní cieľov Organizácie Spojených národov v oblasti udržateľného rozvoja.

([3]) Ú. v. EÚ C, C/2026/2434, 28.4.2026, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2026/2434/oj.

([4]) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/241 z 12. februára 2021, ktorým sa zriaďuje Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti (Ú. v. EÚ L 57, 18.2.2021, s. 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).

(6) Komisia vykonala v súvislosti so Slovenskom hĺbkové preskúmanie podľa článku 5 nariadenia (EÚ) č. 1176/2011. Hlavné zistenia posúdenia, ktoré vykonali útvary Komisie v súvislosti s makroekonomickou zraniteľnosťou Slovenska na účely uvedeného nariadenia, boli uverejnené 20. mája 2026 ([5]). Komisia 3. júna 2026 dospela k záveru, že na Slovensku existujú makroekonomické nerovnováhy. Slovensko čelí najmä zraniteľným miestam v súvislosti so saldom zahraničného obchodu a saldom verejných financií, konkurencieschopnosťou, trhom s bývaním a pretrvávajúcim zadlžením domácností, pričom opatrenia v príslušných oblastiach politiky sú naďalej obmedzené. Hoci sa deficit bežného účtu v roku 2025 vďaka nižším cenám energií a silnejšiemu vývozu znížil, v nadväznosti na zhoršovanie vonkajšieho kontextu sa očakáva, že v roku 2026 dôjde k jeho zhoršeniu. Deficit verejných financií sa v roku 2025 znížil, no je naďalej vysoký a negatívne vplýva na saldo zahraničného obchodu; okrem toho sa predpokladá, že v roku 2026 sa výraznejšie nezmení a za predpokladu nezmenených politík dôjde v roku 2027 k jeho zvýšeniu, v dôsledku čoho sa zvýši verejný dlh. Inflácia bola v roku 2025 výrazne nad úrovňou eurozóny, čiastočne v dôsledku zvyšovania sadzieb DPH, a predpokladá sa, že jadrová inflácia zostane v roku 2026 jednou z najvyšších v eurozóne. Rýchly rast jednotkových nákladov práce ešte viac oslabil konkurencieschopnosť a naďalej sa očakáva, že tieto náklady budú rásť pomerne rýchlym tempom aj v roku 2026. Ceny nehnuteľností na bývanie v roku 2025 prudko vzrástli v dôsledku nižších hypotekárnych sadzieb a je pravdepodobné, že z dôvodu obmedzenej ponuky budú rýchlo rásť aj naďalej. V kontexte nižších úrokových sadzieb a vyšších príjmov bol zaznamenaný aj nárast v oblasti úverov domácnostiam. V príslušných oblastiach politiky sa dosiahol obmedzený pokrok. Pri pohľade do budúcnosti možno konštatovať, že mieru zraniteľnosti krajiny by pomohlo znížiť účinné riešenie kľúčových otázok v oblasti zdaňovania práce, konkurencieschopnosti, ponuky bývania a fiškálnej politiky.

(7) Rada 21. januára 2025 na základe posúdenia a odporúčania Komisie prijala odporúčanie, ktorým sa schvaľuje národný strednodobý fiškálno-štrukturálny plán Slovenska ([6]). Tento plán sa vzťahuje na obdobie od roku 2025 do roku 2028 a predstavuje fiškálnu úpravu rozloženú na štyri roky. Rada odporučila tieto maximálne miery rastu čistých výdavkov: 3,8 % v roku 2025, 0,9 % v roku 2026, 1,6 % v roku 2027 a 1,5 % v roku 2028, čo zodpovedá maximálnym kumulatívnym mieram rastu vypočítaným vo vzťahu k východiskovému roku 2023, a to 10,3 % v roku 2025, 11,2 % v roku 2026, 13,0 % v roku 2027 a 14,8 % v roku 2028. V prípade rokov 2025 – 2028 sa tieto maximálne miery rastu čistých výdavkov zhodujú s nápravnou trajektóriou, ako to 21. januára 2025 odporučila Rada podľa článku 126 ods. 7 ZFEÚ s cieľom odstrániť nadmerný deficit ([7]), takže postup pri nadmernom deficite v prípade Slovenska je pozastavený.

(8) Útočná vojna Ruska proti Ukrajine a jej dôsledky predstavujú pre Európsku úniu existenčnú výzvu. Komisia vyzvala členské štáty, aby požiadali o koordinovanú aktiváciu národnej únikovej doložky Paktu stability a rastu s cieľom podporiť úsilie EÚ o dosiahnutie rýchleho a výrazného zvýšenia výdavkov na obranu ([8]), pričom Európska rada tento návrh 6. marca 2025 uvítala. V nadväznosti na žiadosť Slovenska prijala Rada 8. júla 2025 na základe odporúčania Komisie odporúčanie, ktorým sa Slovensku povoľuje odchýliť sa od odporúčaných maximálnych mier rastu čistých výdavkov ([9]). Obdobie aktivácie národnej únikovej doložky (v rokoch 2025 až 2028) umožňuje Slovensku zmeniť priority výdavkov verejnej správy alebo zvýšiť príjmy verejnej správy tak, aby trvalo vyššie výdavky na obranu neohrozili fiškálnu udržateľnosť v strednodobom horizonte.

(9) Slovensko 30. apríla 2026 predložilo svoju výročnú správu o pokroku za rok 2026 ([10]) týkajúcu sa dodržiavania odporúčaných maximálnych mier rastu čistých výdavkov a realizácie reforiem a investícií reagujúcich na hlavné výzvy uvedené v odporúčaniach pre túto krajinu v rámci európskeho semestra. V tejto výročnej správe o pokroku sa zohľadňujú aj polročné správy Slovenska o pokroku dosiahnutom pri plnení jeho plánu obnovy a odolnosti v súlade s článkom 27 nariadenia (EÚ) 2021/241.

([5]) SWD(2026) 142 final.

([6]) Odporúčanie Rady z 21. januára 2025, ktorým sa schvaľuje národný strednodobý fiškálno-štrukturálny plán Slovenska, Ú. v. EÚ C, C/2025/645, 10.2.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/645/oj).

([7]) Odporúčanie Rady s cieľom odstrániť nadmerný deficit na Slovensku, prijaté 21. januára 2025. Všetky dokumenty týkajúce sa postupu pri nadmernom deficite v prípade Slovenska sa nachádzajú tu: https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-governance-framework/stability-and-growth-pact/corrective-arm-excessive-deficit-procedure/excessive-deficit-procedures-overview/slovakia_en.

([8]) Oznámenie Komisie s názvom Zohľadnenie zvýšených výdavkov na obranu v rámci Paktu stability a rastu, Brusel, 19. 3. 2025, C (2025) 2000 final.

([9]) Odporúčanie Rady z 8. júla 2025, ktorým sa Slovensku umožňuje odchýliť sa od maximálnych mier rastu čistých výdavkov stanovených Radou podľa nariadenia (EÚ) 2024/1263 (aktivácia národnej únikovej doložky) (Ú. v. EÚ C, C/2025/3974, 20.8.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/3974/oj).

([10]) Výročné správy o pokroku 2026 sú k dispozícii na adrese: https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-governance-framework/stability-and-growth-pact/preventive-arm/annual-progress-reports_en.

(10) Rast reálneho HDP v roku 2025 predstavoval 0,8 % a inflácia podľa HICP bola na úrovni 4,2 %. V prognóze Komisie z jari 2026 sa predpokladá nárast reálneho HDP o 0,8 % v roku 2026 a o 1,5 % v roku 2027, zatiaľ čo inflácia podľa HICP má byť v roku 2026 na úrovni 4,3 % a v roku 2027 na úrovni 3,2 %.

(11) Na základe údajov, ktoré poskytol Eurostat ([11]), sa deficit verejných financií Slovenska znížil z 5,3 % HDP v roku 2024 na 4,5 % v roku 2025. Zníženie deficitu v roku 2025 je najmä odzrkadlením konsolidačných opatrení a nižších investícií do obrany, než sa očakávalo, a to v dôsledku oneskorení pri dodávkach určitého vojenského vybavenia. Vychádzajúc z opatrení, ktoré boli v príslušných oblastiach politiky známe k dátumu uzávierky prognózy, sa v prognóze Komisie z jari 2026 predpokladá deficit na úrovni 4,6 % HDP v roku 2026 a na úrovni 5,4 % HDP v roku 2027. Nepatrné zvýšenie v roku 2026 vyplýva predovšetkým z nárastu investícií, ktorý bol spôsobený odloženými dodávkami vojenského vybavenia z predchádzajúceho roka. Zvýšenie deficitu v roku 2027 je spôsobené hlavne očakávanými dodávkami vojenského vybavenia.

(12) Podľa odhadov Komisie boli zámery fiškálnej politiky ([12]), ktoré zahŕňajú výdavky financované z vnútroštátnych zdrojov aj z prostriedkov EÚ, v roku 2025 reštriktívne, a to na úrovni 1,1 % HDP. Predpokladá sa, že v rokoch 2026 a 2027 budú reštriktívne, a to o 0,5 % HDP v roku 2026 a o 1,1 % HDP v roku 2027.

(13) Na základe údajov, ktoré poskytol Eurostat ([13]), verejný dlh Slovenska vzrástol z 59,7 % HDP na konci roku 2024 na 61,4 % HDP na konci roku 2025. Zvýšenie miery zadlženosti v roku 2025 je najmä odzrkadlením vysokého primárneho deficitu verejných financií. K vzostupnému trendu dynamiky dlhu navyše prispieva skutočnosť, že úrokové výdavky rastú rýchlejšie než samotné hospodárstvo. Na základe opatrení v príslušných oblastiach politiky, ktoré boli známe k dátumu uzávierky prognózy, sa v prognóze Komisie z jari 2026 predpokladá, že pomer dlhu k HDP sa do konca roka 2026 zvýši na 63,7 %, pričom do konca roka 2027 dôjde k ďalšiemu zvýšeniu na 66,9 %. Zvýšenie v rokoch 2026 a 2027 je najmä odzrkadlením dlhodobo pretrvávajúceho deficitu verejných financií.

(14) Na základe údajov Eurostatu ([14]) dosiahli celkové výdavky verejnej správy na obranu na Slovensku v roku 2025 úroveň 2,0 % HDP, čo v porovnaní s referenčným rokom 2021 zodpovedá zvýšeniu o 0,6 percentuálneho bodu HDP. Podľa prognózy Komisie z jari 2026 sa predpokladá, že tieto výdavky zotrvajú v roku 2026 na rovnakej úrovni. To zodpovedá zvýšeniu o 0,6 percentuálneho bodu HDP v porovnaní s referenčným rokom 2021 ([15]).

(15) Únia naďalej čelí rizikám v súvislosti s narušením dodávok energie a zvýšenou volatilitou cien, ktoré ešte zhoršuje geopolitické napätie ovplyvňujúce svetové trhy s ropou a plynom. Skúsenosti z energetickej krízy v rokoch 2022 – 2023 ukázali, že rozsiahle a necielené opatrenia prinášajú veľké fiškálne náklady a sú sociálne a ekonomicky neefektívne. Od vypuknutia vojny na Blízkom východe vo februári 2026 Slovensko neprijalo nové opatrenia fiškálnej politiky, ktorými by sa zmierňoval vplyv vysokých cien energií na domácnosti a podniky ([16]).

([11]) Eurostat – Euro ukazovatele, 22. 4. 2026.

([12]) Zámery fiškálnej politiky sú vymedzené ako miera ročnej zmeny východiskovej rozpočtovej pozície verejnej správy. Ich cieľom je posúdiť hospodársky impulz vyplývajúci z fiškálnych politík, a to tých, ktoré sú financované z vnútroštátnych zdrojov, ako aj tých, ktoré sú financované z rozpočtu EÚ. Zámery fiškálnej politiky sa merajú ako rozdiel medzi i) strednodobým potenciálnym rastom a ii) zmenou primárnych výdavkov bez diskrečných príjmových opatrení a vrátane výdavkov financovaných z nenávratnej podpory (grantov) v rámci Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti a iných fondov Únie.

([13]) Eurostat – Euro ukazovatele, 22. 4. 2026.

([14]) Eurostat, výdavky verejnej správy podľa štatistickej klasifikácie výdavkov verejnej správy (COFOG).

([15]) Vymedzenie výdavkov na obranu v rámci NATO sa líši od vymedzenia výdavkov na obranu v rámci COFOG. K rozdielom navyše môže dôjsť aj v dôsledku času zaznamenania výdavkov, najmä v prípade vojenského vybavenia, keďže pri vykazovaní v rámci NATO sa v súvislosti s časom zaznamenania výdavkov neuplatňujú vnútroštátne účtovné pravidlá.

([16]) Ide o stav k dátumu uzávierky prognózy Komisie z jari 2026 (4. mája 2026).

(16) Podľa výpočtov Komisie rástli čisté výdavky na Slovensku v roku 2025 o 1,7 % a kumulatívne za roky 2024 a 2025 o 5,4 %. Rast čistých výdavkov v roku 2025 je nižší ako odporúčaná maximálna miera rastu. Ak vezmeme do úvahy roky 2024 a 2025 spolu, aj kumulatívna miera rastu čistých výdavkov je nižšia ako odporúčaná maximálna miera rastu.

(17) Podľa výpočtov Komisie sa predpokladá, že čisté výdavky na Slovensku porastú v roku 2026 o 2,9 % a kumulatívne za roky 2024, 2025 a 2026 o 8,4 %. Predpokladaný rast čistých výdavkov v roku 2026 je vyšší ako odporúčaná maximálna miera rastu, čo zodpovedá odchýlke na úrovni 0,8 % HDP v ročnom vyjadrení. Ak vezmeme do úvahy roky 2024, 2025 a 2026 spolu, predpokladaná kumulatívna miera rastu čistých výdavkov je nižšia ako odporúčaná maximálna miera rastu ([17]).

(18) Nedostatočná implementácia existujúcich preskúmaní výdavkov v rozpočtovom postupe obmedzuje ich potenciál dosiahnuť úspory, ktoré by inak mohli zlepšiť stav verejných financií.

(19) V roku 2025 zostalo daňovo-odvodové zaťaženie (zdaňovanie príjmov z práce) na Slovensku nad priemerom EÚ v prípade všetkých úrovní príjmov, no najmä v prípade osôb s nízkymi príjmami. Daňovo-odvodové zaťaženie tejto skupiny obyvateľov ešte viac zvýšili nedávne zvýšenia povinných príspevkov na sociálne zabezpečenie a zdravotné poistenie. Príjmy z periodických daní z nehnuteľností na Slovensku zostávajú nízke a sú pod priemerom EÚ, a to najmä v dôsledku systému zdaňovania nehnuteľností založeného na ploche, v rámci ktorého sa nehnuteľnosti nezdaňujú podľa trhovej hodnoty, ale podľa plochy, čo obmedzuje tvorbu príjmov, znižuje spravodlivosť zdaňovania a prispieva k tlakom na zvyšovanie cien nehnuteľností na bývanie. Príjmy z environmentálnych daní vrátane daní z dopravy, znečistenia a využívania prírodných zdrojov sú naďalej pod priemerom EÚ, z čoho vyplýva, že v oblasti posilňovania zásady „znečisťovateľ platí“ existujú nevyužité možnosti.

(20) Za posledné dva roky sa dane z príjmov právnických osôb výrazne zvýšili, pričom v dôsledku zavedenia troch pásiem dane z príjmov právnických osôb v januári 2025 je systém ešte zložitejší. Efektívna sadzba dane aj zákonná sadzba dane z príjmov právnických osôb pre veľké spoločnosti presahujú priemer EÚ. Podnikateľské prostredie ďalej brzdí nedávne zavedenie dane z finančných transakcií. Ďalšiu daňovú záťaž pre domácnosti navyše predstavuje zvýšenie štandardnej sadzby DPH z 20 % na 23 %, zatiaľ čo dve znížené sadzby DPH na mnohé tovary a služby systém zneprehľadňujú a zvyšujú daňové výdavky. Navyše kapitálové zisky z predaja nehnuteľností sú po piatich rokoch oslobodené od dane, čím sa znižuje základ dane a podporujú dlhodobé investície do bývania. Daňová medzera na DPH sa na Slovensku zmenšila, stále je však nad priemerom EÚ, ktorý je na úrovni 8,2 %. Hoci Slovensko dosiahlo pokrok v digitalizácii daňovej správy, k zníženiu daňových únikov, zjednodušeniu dodržiavania predpisov a zníženiu súvisiacich nákladov by mohlo prispieť, ak by sa pokročilo ešte viac, a to najmä v oblasti elektronickej fakturácie, ktorá sa už zavádza, a predvyplnených daňových priznaní. Zároveň možno konštatovať, že miera elektronického podávania daňových priznaní k dani z príjmu fyzických osôb je naďalej nízka a výrazne pod priemerom EÚ.

(21) V posledných rokoch došlo k postupnému rozširovaniu systému sociálneho zabezpečenia, ktorý sa tak stáva čoraz nákladnejším. Rozsiahle sociálne dávky, ako je trvalé vyplácanie 13. dôchodkov, poukazovanie podielu zaplatenej dane z príjmov rodičom a dotácie na energie, nie sú účinne cielené na zraniteľné skupiny, zatiaľ čo energetické opatrenia, ktoré sa v súčasnosti vzťahujú na 90 % domácností, naďalej narúšajú cenové signály na trhu.

([17]) Keďže Slovensko využíva flexibilitu v rámci národnej únikovej doložky, posúdenie súladu sa sústreďuje na druhé uvedené porovnanie.

(22) Slovensko naďalej čelí vážnemu nedostatku bývania, ktorý naďalej charakterizuje najnižší bytový fond na obyvateľa v EÚ, pričom stavebná činnosť ďalej slabne, keďže v prvom polroku 2025 sa začalo stavať len 7 241 nových obydlí. Tento pokles zodpovedá širšiemu poklesu bytovej výstavby, keďže počet stavebných povolení, ktorý dosiahol vrchol v roku 2021, odvtedy do roku 2024 stabilne klesal, čím sa celkový bytový fond Slovenska dostal výrazne pod priemer EÚ. Hoci bol prijatý nový stavebný zákon, ktorý má zefektívniť povoľovacie konania, jeho vykonávanie je v počiatočných fázach a účinky sa ešte len prejavia. Podobne nedostatočne rozvinutý je aj sektor nájomného bývania, keďže podiel nájomného bývania je výrazne pod priemerom EÚ a v priebehu času nevykazuje žiadny rast. Údaje zo sčítania obyvateľstva poukazujú na výrazný pokles súkromných nájomných obydlí, ktoré v roku 2021 klesli na úroveň len 0,86 %. Sociálne bývanie je takisto výrazne nedostatočné a predstavuje len 2,5 % celkového fondu, čo je jedna z najnižších úrovní v EÚ. Tento systémový nedostatok neúmerne postihuje marginalizované komunity, najmä rómske rodiny, z ktorých 86 % žije v preplnených obydliach, často v segregovaných osadách bez základnej infraštruktúry, ako je spoľahlivý prístup k vode. Neisté podmienky v oblasti bývania tak oslabujú ich integráciu do vzdelávania a zamestnania. Za posledné desaťročie navyše na Slovensku došlo k výraznému zvýšeniu miery bezdomovectva. K týmto výzvam sa pridáva skutočnosť, že príspevky na bývanie pokrývajú len minimálnu časť nákladov na nájomné, takže zmysluplne neprispievajú k zlepšeniu cenovej dostupnosti nájomného bývania.

(23) Aby sa v širšej miere preberala zodpovednosť za úspešné vykonávanie nástrojov financovania Únie, naďalej treba systematicky, zmysluplne a včas zapájať miestne a regionálne orgány, sociálnych partnerov, občiansku spoločnosť a ďalšie relevantné zainteresované strany, a to aj v kontexte európskeho semestra.

(24) Vykonávanie programov politiky súdržnosti, ktoré zahŕňajú podporu z Európskeho fondu regionálneho rozvoja (EFRR), Fondu na spravodlivú transformáciu (FST), Európskeho sociálneho fondu plus (ESF+) a Kohézneho fondu (KF), na Slovensku sa naďalej nachádza pod priemerom EÚ, a to tak z hľadiska výberu projektov, ako aj z hľadiska platieb. Je dôležité zintenzívniť a zrýchliť úsilie o zabezpečenie urýchlenej realizácie investícií a zároveň maximalizovať ich vplyv v praxi. Slovensko už v rámci svojich programov politiky súdržnosti prijíma opatrenia na podporu konkurencieschopnosti a rastu. Slovensko však naďalej čelí výzvam, pokiaľ ide o ich vykonávanie, a to aj v súvislosti s investíciami do výskumu a vývoja a s inováciou, digitalizáciou, ochranou prírody a biodiverzity a začleňovaním Rómov. Slovensko musí zároveň urýchliť vykonávanie FST, keďže príslušné zdroje sa majú vyplatiť do konca roka 2026. Je nevyhnutné zabezpečiť, aby sa rýchlo a účinne realizovali nové investície, ktoré Slovensko identifikovalo vo svojom strednodobom preskúmaní fondov politiky súdržnosti – najmä tie, ktoré súvisia s piatimi prioritami stanovenými v nariadení o strednodobom preskúmaní ([18]).

(25) Východné pohraničné regióny Slovenska čelia dodatočným výzvam, ktoré brzdia ich vyhliadky na hospodársky a sociálny rozvoj, keďže sa zhoršujú existujúce štrukturálne výzvy. V dôsledku útočnej vojny Ruska proti Ukrajine sa zvyšujú bezpečnostné tlaky, narúša sa cezhraničná hospodárska činnosť a znižuje sa investičná atraktívnosť.

(26) Slovensko čelí viacerým výzvam v súvislosti s podnikateľským prostredím a verejnou správou, digitalizáciou, výskumom a inováciou, justičným systémom a systémom boja proti korupcii, dekarbonizáciou a transformáciou priemyslu, rozvojom mobility s nulovými emisiami, trhom práce, vzdelávaním a zdravotnou starostlivosťou.

(27) Podnikateľské prostredie na Slovensku naďalej brzdí nepredvídateľný regulačný rámec. K regulačnej nestabilite prispieva časté využívanie zrýchlených legislatívnych konaní a zmien iniciovaných poslancami parlamentu, ktoré často obchádzajú štandardné posúdenia vplyvu a konzultácie so zainteresovanými stranami. Hoci je rámec lepšej právnej regulácie formálne zavedený, uplatňuje sa nekonzistentne a do veľkej miery formalisticky, čo obmedzuje jeho účinnosť pri zlepšovaní kvality a predvídateľnosti právnych predpisov. V dôsledku toho nie sú do legislatívneho procesu primerane začlenené konzultácie so zainteresovanými stranami a posúdenia vplyvu, pričom nedávne opatrenia – vrátane opatrení v rámci plánu obnovy a odolnosti – priniesli len nepatrné zlepšenie. Administratívna záťaž je zároveň naďalej vysoká, takže podnikateľskú činnosť naďalej sťažujú zložité postupy a požiadavky na dodržiavanie predpisov. Napokon možno konštatovať, že na Slovensku pretrvávajú regulačné a administratívne prekážky brániace fungovaniu jednotného trhu, ktoré ovplyvňujú cezhraničné poskytovanie služieb a slobodu usadiť sa, najmä v dôsledku roztrieštených pravidiel týkajúcich sa zákazu jazdy a reštriktívnych maloobchodných pravidiel.

([18]) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2025/1914 z 18. septembra 2025, ktorým sa menia nariadenia (EÚ) 2021/1058 a (EÚ) 2021/1056, pokiaľ ide o osobitné opatrenia na riešenie strategických výziev v rámci strednodobého preskúmania.

(28) V dôsledku roztrieštenej štruktúry miestnej správy sa naďalej prejavuje nedostatočná schopnosť poskytovať kvalitné verejné služby. Veľký počet malých obcí, často s obmedzenými administratívnymi kapacitami a nedostatočným financovaním vzhľadom na ich povinnosti, obmedzuje účinné investičné plánovanie a čerpanie finančných prostriedkov EÚ. Hoci sa dosiahol určitý pokrok pri zlepšovaní strategickej koordinácie na centrálnej úrovni a združovaní administratívnych kapacít na miestnej úrovni prostredníctvom pilotných projektov v oblasti centier zdieľaných služieb, spolupráca medzi obcami je naďalej obmedzená a komplexná reforma miestnej správy sa ešte nezačala.

(29) Nedávne legislatívne zmeny oslabili transparentnosť a hospodársku súťaž vo verejnom obstarávaní. Zvýšením limitov pre zverejnenie a zjednodušením postupov sa znížila administratívna záťaž, no zároveň sa zvýšili riziká ohrozujúce hospodársku súťaž a transparentnosť, a to najmä v prípade podlimitných zákaziek. Postupy verejného obstarávania sú naďalej zdĺhavé, pričom dominantným kritériom pri vyhodnocovaní ponúk je naďalej najnižšia cena, v dôsledku čoho dochádza k obmedzenému zohľadňovaniu aspektov týkajúcich sa kvality a nákladov na životný cyklus. Ak má dôjsť k zlepšeniu efektívnosti verejných výdavkov a podpore dobrej správy vecí verejných, je nevyhnutné zabezpečiť účinný dohľad a posilniť úlohu príslušných orgánov pri ochrane hospodárskej súťaže a transparentnosti.

(30) Pretrvávajú obavy týkajúce sa súdneho systému a protikorupčného rámca, zatiaľ čo schopnosť odhaľovať, vyšetrovať a stíhať korupciu na vysokej úrovni sa ešte viac zhoršila. Vnímanie korupcie pri podnikaní na Slovensku a počet občanov, ktorí uvádzajú, že sa s ňou stretli, sú naďalej na veľmi vysokej úrovni. Naďalej sa prejavujú riziká identifikované v rokoch 2024 a 2025 v dôsledku zrušenia špecializovaných protikorupčných agentúr (Úrad špeciálnej prokuratúry a Národná kriminálna agentúra) a reformy trestného práva, ktorou sa skrátili premlčacie lehoty a znížili postihy za trestné činy v oblasti korupcie. Súbežne s tým dochádza k situáciám, keď generálny prokurátor využije svoje právomoci na zrušenie právoplatných rozhodnutí prokurátorov na nižšej úrovni a orgánov presadzovania práva v predsúdnom konaní. Po reorganizácii polície a prokuratúry sa počet odhalených a stíhaných prípadov korupcie výrazne prepadol. Viacero prípadov stíhania korupcie na vysokej úrovni bolo nezvratne ovplyvnených z dôvodu zníženej úrovne sankcií za trestné činy v oblasti korupcie a skrátenej lehoty na postavenie páchateľov pred súd. V decembri 2025 došlo k pokusu o zrušenie Úradu na ochranu oznamovateľov, čo vyvolalo ďalšie obavy v súvislosti s protikorupčným rámcom a s tým, že potenciálni oznamovatelia budú mať strach ozvať sa a predložiť informácie o korupcii na vysokej úrovni. Celkovo možno konštatovať, že tento vývoj ešte viac zvýraznil neexistenciu robustného protikorupčného rámca, čo má v súčasnosti za následok neprimeranú úroveň zasahovania do konaní. V snahe riešiť zistené nedostatky, pokiaľ ide o nedostatočnú špecializáciu príslušných orgánov, treba vyvinúť značné úsilie.

(31) V justičnom systéme prebehla reforma súdnej mapy, ktorá sa v súčasnosti vyhodnocuje. Pretrvávajú však obavy týkajúce sa stále nedostatočných záruk v súvislosti s nezávislosťou súdnictva, najmä pokiaľ ide o členov súdnej rady, ktorých právomoci sa ďalej rozšírili, napríklad v disciplinárnych konaniach, hoci vláda nedávno podnikla kroky zamerané na ich odvolanie z funkcie. Tento vývoj so sebou prináša priame riziká pre podnikateľské a regulačné prostredie Slovenska.

(32) Slovensko dosiahlo pokrok v oblasti digitálnej infraštruktúry v mestských aj vidieckych oblastiach, pričom súkromní telekomunikační operátori investujú do gigabitových sietí a sietí 5G. Ďalšie úsilie však treba vyvinúť vo vidieckych oblastiach, v ktorých existuje relatívne slabé pokrytie a na ktoré sa vynakladajú obmedzené výdavky z verejných zdrojov. Očakáva sa, že zavádzanie digitálnej infraštruktúry podporia legislatívne opatrenia zavedené v roku 2025 vrátane stavebného zákona a aktu o gigabitovej infraštruktúre, napriek tomu však pretrvávajú určité regulačné výzvy. Na konkurencieschopnosť a rast na Slovensku naďalej negatívne vplýva pomalé zavádzanie digitálnych technológií, keďže základnú digitálnu intenzitu dosahovalo v roku 2025 len 57 % malých a stredných podnikov (MSP), pričom priemer EÚ bol na úrovni 71 %. Nedostatok dostatočných digitálnych zručností a príležitostí na zvyšovanie úrovne zručností medzi zamestnancami a ťažkosti s prilákaním odborníkov v oblasti IKT sú pre podniky značnou výzvou. Napriek početnému a prebiehajúcemu úsiliu dôveryhodnosť reforiem oslabujú roztrieštenosť, nedostatočné zameranie na používateľskú skúsenosť a pomalé poskytovanie služieb elektronickej verejnej správy, čo poukazuje na potrebu zlepšiť správu údajov, posilniť interoperabilitu a ešte viac integrovať služby elektronickej verejnej správy.

(33) Slovensko, ktoré sa v roku 2025 považovalo za „začínajúceho inovátora“, zaznamenáva čoraz väčší rozdiel medzi svojou výkonnosťou a priemerom EÚ. Výdavky verejného sektora na výskum a vývoj sa znížili z 0,45 % v roku 2023 na 0,39 % v roku 2024, čo je výrazne pod priemerom EÚ. V roku 2023 sa vláda zaviazala zachovať trajektóriu ročného zvyšovania verejných výdavkov na výskum a vývoj, ktoré by do roku 2030 mali dosiahnuť 0,67 % HDP. Túto trajektóriu treba zachovať, aby sa zlepšila konkurencieschopnosť Slovenska, a treba ju podporiť ďalšou stimuláciou súkromných investícií do výskumu a vývoja, ktoré zostávajú kriticky nízke.

(34) Výskumné a inovačné prostredie Slovenska je naďalej roztrieštené a pri zlepšovaní spolupráce medzi podnikmi a výskumným sektorom bol zaznamenaný len obmedzený pokrok. Ekosystém výskumu a inovácie nie je dostatočne predvídateľný z dôvodu nedostatočne rozvinutého inštitucionálneho rámca, ktorý nedisponuje jasne pridelenými zodpovednosťami. Kľúčom k tomu, aby sa v oblasti výstupov výskumu dosiahla vyššia kvalita a zvýšila pravdepodobnosť ich úspešnej komercializácie, je podporovať postupy vypracované v rámci plánu obnovy a odolnosti v súvislosti s vykonávaním medzinárodných hodnotení na účely udeľovania grantov a prenosu znalostí. V snahe ešte viac stimulovať spoluprácu medzi podnikmi a akademickou obcou – a najmä transfer technológií – by bolo prospešné, aby Slovensko uplatňovalo medzinárodné najlepšie postupy v oblasti vlastníctva práv duševného vlastníctva, ktoré boli vytvorené na univerzitách.

(35) Príležitosti pre MSP investovať do výskumu a vývoja sú obmedzené, keďže súčasný systém daňových stimulov v oblasti výskumu a vývoja je priaznivejší pre väčšie spoločnosti. Zlepšenie systémov stimulov pre výskum a vývoj a výraznejšie zameranie politík v oblasti výskumu a vývoja na MSP by mohlo posilniť rastový potenciál Slovenska.

(36) Slovenské hospodárstvo vrátane jeho veľkého a energeticky náročného priemyselného sektora naďalej čelí výzvam v oblasti konkurencieschopnosti, ktoré sa prejavujú v kontexte modernizačného úsilia a plnenia cieľov v oblasti klímy. Z hľadiska spotreby energie a uhlíkovej náročnosti je priemysel naďalej rozsiahlym odvetvím, hoci oba tieto ukazovatele sa v posledných rokoch znížili v dôsledku zvyšovania efektívnosti a realizácie štrukturálnych zmien. Pre podniky sú naďalej veľkou výzvou vysoké ceny energií, čo poukazuje na štrukturálne problémy. Ak sa má dosiahnuť nákladovo efektívny prechod na dekarbonizáciu a súčasne zachovať konkurencieschopnosť priemyslu, Slovensko musí naďalej investovať do energetickej efektívnosti a musí pokročiť v elektrifikácii priemyselných procesov. To by sa mohlo stimulovať aj prostredníctvom opatrení na zlepšenie pomeru medzi cenou elektriny a cenou zemného plynu. Potenciál domácej výroby v oblasti výroby emisne neutrálnych výrobných technológií sa stále nevyužíva dostatočne. Integrácia vznikajúcich priemyselných odvetví do hodnotových reťazcov EÚ a pokrok smerom k výrobkom, ktoré by boli viac orientované na inováciu, sú pre slovenské hospodárstvo naďalej jednou z kľúčových príležitostí.

(37) Napriek úsiliu Slovenska o diverzifikáciu dodávok zemného plynu a zníženie dopytu po ňom je závislosť od ruských fosílnych palív naďalej značná, v dôsledku čoho je krajina vystavená vonkajším rizikám. V roku 2025 pochádzalo z Ruska viac než 50 % zemného plynu a viac než 80 % ropy. Podiel obnoviteľných zdrojov energie na energetickom mixe Slovenska bol v roku 2025 jedným z najnižších v EÚ, zatiaľ čo potenciál veternej energie krajiny zostáva nevyužitý. Po postupnom ukončení využívania uhlia v roku 2023 sa dekarbonizácia Slovenska opiera prevažne o jadrovú energiu. Priemerné ceny elektriny sú naďalej výrazne ovplyvňované drahým zemným plynom. Zníženie jeho podielu na výrobe elektriny by pomohlo stabilizovať elektrizačnú sústavu Slovenska, čím by sa zabezpečili dostupnejšie ceny elektriny a podporila konkurencieschopnosť. Slovensko ako súčasť svojho plánu obnovy a odolnosti podniklo kroky na urýchlenie zavádzania energie z obnoviteľných zdrojov a zlepšenie príslušného legislatívneho rámca, zavádzanie obnoviteľných zdrojov energie je však naďalej veľmi pomalé. Kľúčovou štrukturálnou prekážkou, ktorá bráni investorom investujúcim do energie z obnoviteľných zdrojov v tom, aby rozvíjali nové projekty, je aj naďalej nedostatočná dlhodobá istota. Rozvoj väčších projektov v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov by sa podporil najmä rozšírením využívania aukcií energie a dlhodobých zmlúv, čím by sa energeticky náročným priemyselným odvetviam zároveň poskytli nové riešenia na dosiahnutie dekarbonizácie.

(38) V snahe uspokojiť rastúce potreby v oblasti elektrifikácie priemyslu a udržateľnej mobility treba vyvinúť ďalšie úsilie, aby sa urýchlili nové investície do sietí a zvýšila sa ich kapacita. Pokrok v dekarbonizácii odvetvia vykurovania a chladenia prostredníctvom rozsiahlejšieho využívania obnoviteľných riešení by pomohol dosiahnuť ciele v oblasti klímy a zároveň by prispel k dostupnejším cenám energií. Okrem pokroku v oblasti elektrifikácie by sa transformácia odvetvia vykurovania na nízkouhlíkové hospodárstvo mohla posilniť aj rozsiahlejším využívaním geotermálnych riešení, keďže Slovensko má na to v určitých lokalitách priaznivé geologické podmienky.

(39) Veľmi nízke rozšírenie mobility s nulovými emisiami na Slovensku sa prejavuje jedným z najnižších percentuálnych podielov nových registrácií vozidiel s nulovými emisiami v EÚ, ale aj pomalým zavádzaním infraštruktúry nabíjacích a čerpacích staníc s nulovými emisiami. Hoci Slovensko prijalo v rámci svojho plánu obnovy a odolnosti určité reformy, stimuly na podporu zavádzania vozidiel a infraštruktúry s nulovými emisiami ešte realizované neboli. Zavedenie stimulov uvedených v akčnom pláne rozvoja elektromobility má zásadný význam pre to, aby súkromný sektor mohol uskutočniť ďalšie významné investície. Pokiaľ ide o slovenskú železničnú dopravnú infraštruktúru, aj tu možno konštatovať len pomalé tempo modernizácie, v dôsledku čoho toto odvetvie prichádza o svoju atraktívnosť pre osobnú aj komerčnú dopravu. Slovensku navyše chýba centralizovaný prístup k dlhodobému financovaniu výstavby a obnovy vnútroštátnej dopravnej infraštruktúry. K zlepšeniu by mohlo dôjsť prostredníctvom pevných a predvídateľných príspevkov zo štátneho rozpočtu, ktoré by boli určené na rozvoj a údržbu dopravnej infraštruktúry a ktoré by sa použili spolu s európskym financovaním a s prostriedkami z verejno-súkromných zdrojov. Okrem toho treba v oblasti dopravnej infraštruktúry ešte viac zefektívniť fázy predchádzajúce samotným investíciám, aby sa urýchlil rozvoj a údržba infraštruktúry. Nedostatok primeraných dopravných možností na Slovensku – najmä vo vidieckych oblastiach – navyše často obmedzuje mobilitu pre domácnosti s nízkymi príjmami a ich prístup k základným službám. Zaostáva najmä prepojenosť verejnej dopravy, ako aj zavádzanie možností aktívnej mobility, opatrení v oblasti dopravy na požiadanie a sociálnych taxíkov pre domácnosti s nízkymi príjmami v najviac postihnutých regiónoch, napríklad na strednom a východnom Slovensku.

(40) Hoci je slovenský plán adaptácie na zmenu klímy zavedený, vykonávanie politík v oblasti odolnosti proti zmene klímy zaostáva z dôvodu nedostatočnej inštitucionálnej pripravenosti, nízkej informovanosti na regionálnej a miestnej úrovni a nedostatočnej miery medzirezortnej spolupráce. Kvalita vody a hospodárenie s vodami sa naďalej zhoršujú, a to aj v dôsledku hydromorfologických zmien a kontaminácie pesticídmi, čo má vplyv na produktivitu priemyslu a poľnohospodárstva, ako aj na ľudské zdravie. Hoci sa v oblasti recyklácie odpadu z obalov dosiahol určitý pokrok, Slovensku naďalej hrozí, že nesplní ciele v oblasti komunálneho odpadu a odpadu z obalov, ani svoj cieľ do roku 2035 týkajúci sa komunálneho odpadu ukladaného na skládkach. Na produktivitu poľnohospodárstva, lesného hospodárstva a odvetví súvisiacich s vodou má vplyv aj degradácia ekosystémov, čo významne vplýva na hospodárstvo. Je to spôsobené najmä faktormi, ako sú neudržateľné praktiky v oblasti lesného hospodárstva a poľnohospodárstva, rozvoj infraštruktúry a šírenie inváznych druhov.

(41) Vzhľadom na kľúčovú úlohu ľudského kapitálu pri posilňovaní konkurencieschopnosti a strategickej autonómie Únie Rada v roku 2026 odporučila, aby členské štáty prijali opatrenia na urýchlené riešenie štrukturálnych výziev súvisiacich s ľudským kapitálom v oblasti zručností, vzdelávania a odbornej prípravy, ktoré bránia konkurencieschopnosti. K vykonávaniu odporúčania Rady týkajúceho sa ľudského kapitálu v Únii môžu prispieť aj odporúčania na rok 2026 adresované Slovensku.

(42) Problematická je naďalej vysoká dlhodobá nezamestnanosť nedostatočne zastúpených skupín – najmä Rómov, nízkokvalifikovaných pracovníkov a starších pracovníkov – v dôsledku ktorej sa prehlbuje nedostatok zručností a zintenzívňujú regionálne rozdiely. Hoci je situácia v regiónoch na východe krajiny horšia, investície do politík, ktoré majú zraniteľným skupinám osôb pomôcť pri hľadaní, resp. udržaní si zamestnania, sú naďalej nízke. Prekážkou účasti na trhu práce – najmä v prípade žien – je nedostatočná dostupnosť a využívanie cenovo dostupných kvalitných služieb vzdelávania a starostlivosti v ranom detstve, najmä pre deti do 3 rokov, pričom tieto rozdiely postihujú znevýhodnené skupiny. Veľmi obmedzené sú naďalej aj flexibilné formy organizácie práce, ako sú možnosti práce na čiastočný úväzok a práce na diaľku.

(43) Slovensko čelí pretrvávajúcim výzvam vo svojom systéme vzdelávania a zručností, ktoré obmedzujú jeho dlhodobý rast a výsledky na trhu práce. V oblasti posilňovania základných zručností – najmä medzi znevýhodnenými študentmi – sa dosiahol obmedzený pokrok, a to aj v marginalizovaných rómskych komunitách. Nedávnymi legislatívnymi reformami sa zaviedli opatrenia zamerané na zlepšenie matematickej gramotnosti a posilnenie základných kompetencií. Značná časť žiakov nedosahuje minimálnu spôsobilosť v hlavných predmetoch, pričom výsledky sú pod priemerom EÚ. Výsledky vzdelávania ešte viac oslabujú časté absencie na vyučovaní a predčasné ukončenie školskej dochádzky, a to najmä vo vidieckych oblastiach. Napriek prebiehajúcim reformám je prístup k podporným opatreniam naďalej nedostatočný, čo platí najmä pre žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, v dôsledku čoho nemajú rovnaký a inkluzívny prístup ku kvalitnému vzdelávaniu.

(44) Pretrváva značný nedostatok požadovaných zručností, ktorý sa týka viac než polovice podnikov a ktorý je odzrkadlením nesúladu medzi zručnosťami, ktorými disponuje pracovná sila, a zručnosťami, ktoré sú potrebné na trhu práce. Hoci sa v oblasti vzdelávania dospelých dosiahol určitý pokrok, účasť na ňom je naďalej nízka, najmä medzi nízkokvalifikovanými pracovníkmi. Účasť na učení sa na pracovisku je naďalej pod priemerom EÚ a pretrvávajú nedostatky v základných digitálnych zručnostiach a nízka účasť žien v odboroch STEM. Prijali sa opatrenia na reformu odborného vzdelávania a prípravy a na posilnenie odborov STEM prostredníctvom zvýšenia matematickej gramotnosti na vyššom sekundárnom stupni. Je potrebné vyvinúť ďalšie úsilie na rozšírenie rekvalifikácie a zvyšovania úrovne zručností, posilnenie odbornej prípravy učiteľov, zlepšenie vykonávania kurikulárnych reforiem a zvýšenie zápisu do odborov STEM, a to aj prostredníctvom transformácie stredných priemyselných škôl na špecializované inštitúcie zamerané na odbory STEM a prostredníctvom intenzívnejšej spolupráce so zamestnávateľmi a inštitúciami vysokoškolského vzdelávania. Na dostupnosť kvalifikovanej pracovnej sily zároveň negatívne vplýva nízka miera dosiahnutého terciárneho vzdelania, vysoký odliv študentov do zahraničia a nízka miera ich návratov, čo platí najmä v odvetviach s vysokým dopytom. V tejto súvislosti je integrácia štátnych príslušníkov tretích krajín do trhu práce naďalej obmedzená a roztrieštená, pričom chýba komplexný rámec na podporu ich dlhodobého začlenenia. Posilnenie opatrení na udržanie a prilákanie kvalifikovaných odborníkov by pomohlo riešiť nedostatok pracovnej sily a podporiť hospodársku konkurencieschopnosť.

(45) Odolnosť slovenského systému zdravotnej starostlivosti je naďalej pod značným tlakom v dôsledku nedostatku a starnutia zdravotníckych pracovníkov. Počet zamestnancov je pod priemerom EÚ, pričom počet všeobecných lekárov zaznamenal 21-percentný pokles a takmer štvrtina zdravotných sestier je blízko odchodu do dôchodku. Napriek nedávnemu zvyšovaniu platov určitých zdravotníckych pracovníkov pretrvávajú problémy s ich zotrvaním na danom pracovnom mieste, ktoré sú spôsobené zlými pracovnými podmienkami, nízkym záujmom o kariéru v oblasti primárnej starostlivosti a vysťahovalectvom. Úsilie o riešenie nedostatkov v oblasti pracovnej sily a infraštruktúry je naďalej nedostatočné, pričom na preventívnu starostlivosť smerovalo v roku 2023 len 2,7 % výdavkov na zdravotníctvo, čo je výrazne pod priemerom EÚ. Napriek tomu, že kliniky dostávajú finančné prostriedky z plánu obnovy a odolnosti a že došlo k rozšíreniu skríningových programov, sa týmito opatreniami ešte nepodarilo výrazne zlepšiť prístup k starostlivosti alebo rovnosť jej poskytovania. Pretrvávajúce zadlženie veľkých štátnych nemocníc a výrazné meškanie platieb týchto nemocníc sú odzrkadlením neefektívnosti systému, ku ktorej sa pridávajú vysoké náklady, ktoré si pacienti hradia z vlastného vrecka. Pokiaľ ide o koordináciu služieb zdravotnej starostlivosti, s prispením plánu obnovy a odolnosti došlo k určitému zlepšeniu. Treba však vyvinúť ďalšie úsilie na posilnenie primárnej starostlivosti a preventívnej starostlivosti, a to najmä v prípade zraniteľných osôb, ďalej na zabezpečenie dodávok kritického zdravotníckeho materiálu a na zabezpečenie dlhodobej fiškálnej udržateľnosti.

(46) Služby dlhodobej starostlivosti sú naďalej podfinancované a zostávajú pomerne obmedzené, najmä v prípade zraniteľných skupín. Predpokladá sa, že verejné výdavky na dlhodobú starostlivosť sa budú v dôsledku starnutia obyvateľstva v strednodobom a dlhodobom horizonte zvyšovať. Nedostatok pracovnej sily a regionálne rozdiely obmedzujú poskytovanie služieb, najmä vo vidieckych oblastiach a vo východných regiónoch Slovenska. Napriek určitým počiatočným reformám a investíciám, ktoré prebiehajú v rámci plánu obnovy a odolnosti, je prístup k cenovo dostupnej a kvalitnej dlhodobej starostlivosti v jednotlivých regiónoch stále nerovnomerný a komunitné služby sú naďalej nedostatočne rozvinuté.

(47) Vzhľadom na úzke prepojenia medzi ekonomikami členských štátov eurozóny a ich kolektívny príspevok k fungovaniu hospodárskej a menovej únie Rada v roku 2026 odporučila, aby členské štáty eurozóny prijali opatrenia na plnenie odporúčania týkajúceho sa hospodárskej politiky eurozóny na rok 2026, a to aj prostredníctvom svojich plánov obnovy a odolnosti. V prípade Slovenska odporúčanie č. 1 pomáha pri vykonávaní prvého, druhého, tretieho a piateho odporúčania týkajúceho sa eurozóny, odporúčanie č. 2 pomáha pri vykonávaní štvrtého odporúčania týkajúceho sa eurozóny, odporúčanie č. 3 pomáha pri vykonávaní ôsmeho a deviateho odporúčania týkajúceho sa eurozóny, odporúčania č. 4 a 5 pomáhajú pri vykonávaní siedmeho odporúčania týkajúceho sa eurozóny a odporúčanie č. 6 pomáha pri vykonávaní piateho odporúčania týkajúceho sa eurozóny.

(48) Vzhľadom na hĺbkové preskúmanie vykonané Komisiou a jej závery o existencii nerovnováh sú do odporúčaní č. 1, 2, 3 a 5 premietnuté odporúčania podľa článku 6 nariadenia (EÚ) č. 1176/2011. Politiky uvedené v odporúčaní č. 1 pomáhajú riešiť zraniteľné miesta, ktoré súvisia s trhom s bývaním a dlhom domácností. Politiky uvedené v odporúčaniach č. 1, 2 a 5 pomáhajú riešiť zraniteľné miesta, ktoré súvisia so saldom zahraničného obchodu a saldom verejných financií. Politiky uvedené v odporúčaniach č. 1, 3 a 5 pomáhajú riešiť zraniteľné miesta, ktoré súvisia s konkurencieschopnosťou. Odporúčania č. 1, 2, 3 a 5 prispievajú k riešeniu nerovnováh aj k plneniu odporúčania týkajúceho sa hospodárskej politiky eurozóny na rok 2026 v súlade s odôvodnením 47,

TÝMTO ODPORÚČA, aby Slovensko v rokoch 2026 a 2027 prijalo opatrenia s cieľom:

1. Naďalej dodržiavať maximálne miery rastu čistých výdavkov, ktoré odporučila Rada 21. januára 2025, s cieľom odstrániť nadmerný deficit a zároveň využiť flexibilitu podľa národnej únikovej doložky, ktorú aktivovala Rada. Posilniť celkové výdavky na obranu a bezpečnosť a pripravenosť a zároveň zabezpečiť udržateľnosť dlhovej služby a efektívnosť výdavkov, ako aj postupnú úpravu rozpočtu s cieľom udržiavať výdavky na obranu na štrukturálne vyššej úrovni. Zabezpečiť, aby opatrenia prijaté na zmiernenie vplyvu zvýšenia cien energií boli dočasné, zamerané na ochranu zraniteľných domácností alebo na riešenie potrieb energeticky náročných podnikov, aby sa zachovali stimuly na úspory energie a aby sa zabezpečilo, že ich fiškálne náklady budú zlučiteľné so záväzkami vyplývajúcimi z fiškálneho rámca EÚ. Zefektívniť daňový mix, a to aj znížením množstva odrádzajúcich faktorov na trhu práce a intenzívnejším využitím environmentálnych daní a periodických daní z nehnuteľností. Zjednodušiť daňový systém a zefektívniť výdavky, okrem iného zosúladením preskúmaní výdavkov s rozpočtovým postupom. Pokračovať v posilňovaní dodržiavania daňových predpisov, a to aj ďalšou digitalizáciou daňovej správy. Zachovať cenové stimuly pre úspory energie a zlepšiť cielenosť sociálnych výdavkov. Urýchliť výstavbu racionalizáciou priestorového plánovania a povoľovacích postupov, rozšíriť trh so súkromným nájomným bývaním a podporovať cenovo dostupné a sociálne bývanie vrátane schopnosti zraniteľných skupín udržať si bývanie.

2. Zabezpečiť kontinuitu reforiem a investícií realizovaných v rámci Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti. Urýchliť úsilie o vykonávanie programov politiky súdržnosti, vo vhodných prípadoch na základe prerozdelenia prostriedkov na strategické priority a flexibility, ktoré sa dohodli v kontexte strednodobého preskúmania rámca politiky súdržnosti. Riešiť jedinečné výzvy v oblasti sociálno-ekonomickej situácie, bezpečnosti a civilnej pripravenosti, ktoré postihujú regióny na východnej vonkajšej hranici EÚ, čo zahŕňa aj potrebu investovať do infraštruktúry s dvojakým použitím.

3. Zlepšiť podnikateľské prostredie tým, že sa vytvorí predvídateľnejší regulačný rámec a zabezpečí sa začlenenie posudzovania vplyvu a konzultácií so zainteresovanými stranami do legislatívneho procesu. Odstrániť zostávajúce prekážky brániace poskytovaniu služieb. Riešiť fragmentáciu riadiacich štruktúr, a to aj vypracovaním reformy miestnej samosprávy. Zlepšiť poskytovanie služieb elektronickej verejnej správy a používateľskú skúsenosť s nimi. Zabezpečiť v postupoch verejného obstarávania transparentnosť a hospodársku súťaž. Posilniť justičný systém vrátane jeho nezávislosti a zvýšiť účinnosť protikorupčného rámca, a to aj zabezpečením primeraného, autonómneho a účinného odhaľovania, vyšetrovania a stíhania prípadov korupcie na vysokej úrovni a dostatočných špecializovaných kapacít na úrovni polície a prokuratúry.

4. Pokračovať v rozširovaní gigabitového pripojenia, najmä v oblastiach s nedostatočnou dostupnosťou služieb. Zvýšiť zavádzanie digitálnych technológií, najmä v MSP, a to odstránením prekážok pri ich zavádzaní. Zlepšiť výskumnú a inovačnú politiku ďalším navyšovaním verejných investícií do výskumu a vývoja, zefektívnením systémov riadenia, financovania a hodnotenia výskumu a inovácie, stimulovaním spolupráce medzi podnikmi a výskumným sektorom a prepracovaním systému daňových stimulov v oblasti výskumu a vývoja s cieľom poskytnúť väčšiu podporu MSP.

5. Podporovať investície na zlepšenie konkurencieschopnosti priemyslu, a to aj stimulovaním dekarbonizácie, elektrifikácie a hospodárskej diverzifikácie. Urýchliť diverzifikáciu dodávok energie s cieľom postupne ukončiť závislosť od ruských zdrojov. Urýchliť zavádzanie obnoviteľných zdrojov energie, najmä veternej energie, a zefektívniť postupy na pripájanie do sústavy. Podporiť ďalšie investície do sústav, najmä elektrických sietí, a do dekarbonizácie odvetvia vykurovania. Podporovať ďalšie zavádzanie mobility s nulovými emisiami, reformovať riadenie investícií do dopravy a modernizovať a posilniť investície do udržateľnej dopravnej infraštruktúry, najmä železničnej siete. Posilniť zameranie odpadového hospodárstva na efektívne využívanie zdrojov a opätovné použitie komunálneho odpadu a odpadu z obalov, zachovanie prírodných zdrojov a zvýšiť odolnosť proti zmene klímy a odolnosť vodných zdrojov, okrem iného začleňovaním riešení blízkych prírode a dokončením zonácie národných parkov.

6. Posilniť účasť nedostatočne zastúpených skupín na trhu práce, najmä v regiónoch s vysokou nezamestnanosťou, a presadzovať flexibilnejšie formy organizácie práce. Zvýšiť dostupnosť cenovo dostupného vysokokvalitného vzdelávania a starostlivosti v ranom detstve pre deti do 3 rokov. Zabezpečiť rovnaký a inkluzívny prístup ku kvalitnému vzdelávaniu na všetkých úrovniach so zameraním na výučbu základných zručností, a to aj pre deti zo znevýhodneného prostredia. Rozšíriť príležitosti na rekvalifikáciu a zvyšovanie úrovne zručností dospelých, a to aj investovaním do digitálnych zručností a odbornej prípravy učiteľov a zvýšením účasti na vzdelávacích programoch v odboroch STEM. Zlepšiť atraktivitu pracovných miest pre kvalifikovaných odborníkov a ich zotrvanie v práci, aby sa riešil nedostatok pracovnej sily. Zlepšiť poskytovanie primárnej zdravotnej starostlivosti a rozšíriť opatrenia v oblasti preventívnej zdravotnej starostlivosti. Posilniť odolnosť a fiškálnu udržateľnosť systémov zdravotnej a dlhodobej starostlivosti a zabezpečiť cenovo dostupnú a kvalitnú dlhodobú starostlivosť, najmä ďalším rozširovaním komunitných služieb.

V Bruseli 10. júla 2026

Za Radu

predseda

S. HARRIS